

VÝMĚNA

ALISEK

● ■ pointa

Výměna

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

Alisek

Výměna – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

VÝMĚNA

Alisek

VÝMĚNA

Alisek

Věnováno památce dětí, které musely nuceně strávit část svého života v těžkých podmínkách Domovů mládeže terezínského ghetta, a také jejich vychovatelům a vychovatelkám, kteří se ze všech svých sil snažili jim toto složité období alespoň trochu zpříjemnit. Pro řadu z nich se jednalo zároveň o období poslední, osvobození se dočkala jen malá část z nich.

Autor

ISBN tištěné verze 978-80-7691-300-4

ISBN e-knihy 978-80-7691-417-9 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7691-418-6 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7691-415-5 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

Copyright © Alisek, 2024

Ilustrace vytvořeny technologií DALL-E, © 2024

VÝMĚNA

ALISEK

Inspirováno AI – ilustrováno AI – recenzováno AI

● ■ **pointa**

2024

Autor ALISEK, vlastním jménem Aleš Liber, se narodil v roce 1961 na pražské periferii, kde i vyrůstal. Od mládí pracoval s dětmi jako vedoucí, instruktor, lektor volnočasových aktivit a později také jako trenér mládeže ve sportovním klubu. Vystudoval obor strojírenství, ale pracuje celoživotně v ICT, kde má za sebou dlouholetou kariéru v oblasti vývoje IT technologií, v závěru profesní kariéry se pak dal na učitelskou dráhu jako učitel informatiky na základní škole. Je aktivním komentátorem některých společensky důležitých témat na internetu a pod pseudonymem ALISEK se prezentuje také jako příležitostný bloger. Je již mnoho let šťastně ženatý a má dvě dospělé děti.

Umělá inteligence – AI – která, více či méně, zasahuje do děje v jeho knihách, je pro něj inspirací, zejména pro své možnosti, o kterých zatím lidstvo nemá ani tušení, kam až mohou zajít. Ač to tak mnohdy nevypadá, chápe ji autor nikoliv jako přímé ohrožení, jako protivníka nebo konkurenta člověka, ale spíše jako přítele a partnera, byť do značné míry nevyzpytatelného.

Více o autorovi a jeho tvorbě: www.knihy-alisek.cz/knihovna

Poděkování

Veškeré detaily ze života terezínského ghetta v období 1942–1944 jsou publikovány s laskavým svolením Památníku Terezín a dědiců autorských práv časopisu VEDEM.

Předmluva

Vážení čtenáři,
kniha, která se Vám dostává do rukou, je složena z několika poutavých příběhů, které nakonec vyústí v jeden. Je to oslava člověka a jeho snahy přežít i v těch nejhrůznějších podmínkách a zároveň vize, kam až nás může dovést pokrok. Část věnovaná terezínskému ghettu pak vzdává hold vychovatelům, kteří zde působili v dětských haimech (domovech), snažili se zachovat v dětech lidskost a podporovali jejich rozvoj. To vše za podmínek, které předčily i ty nejhorší představy. Jen morální status vychovatelů dokázal udržet v chodu společenství dětí, které by se za normální situace nikdy nepotkaly. Příběh nám zároveň připomíná, o kolik důležitých osobností se lidstvo připravilo, a zůstává tak jen v naší fantazii, jakým směrem se mohl posunout chod světa, pokud by k hrůzám druhé světové války nikdy nedošlo.

Michaela Dostálová, Památník Terezín

Z časopisu Vedem, č. 4/1943:¹⁾

Až Vám bude 18 let, jimiž se přenesete přes práh svého snového chlapeckého života do říše života skutečného, mužského, budete stát uprostřed nejjigantičtějších společenských změn, jimiž kdy lidstvo prošlo. I budete stát, chlapci, před Wolkerovským problémem, budete prožívat chvíle jeho těžkých úzkostí, aby mužovo srdce, jež se Vám v prsou začne rodit, bylo statečné a nesmlouvavé, čestné a poctivé – takové, aby podle něho mohl být postaven život člověka spravedlivého!

Valtr Eisinger, vychovatel Domova 1, Terezín

¹⁾ Publikováno se souhlasem Památníku Terezín

PROLOG

(Zamyšlení nad lidskou populací, která tisíce let buduje svůj svět na planetě Zemi, aby o něj pak v několika desítkách let zase přišla)

*Vezmi laskavě na vědomí, že jsem tady a vím
o všem, přede mnou se už neschováš!*

Někdy v první polovině 20. století navštíví planetu Zemi průzkumná jednotka mimozemské civilizace, která hledá vhodné prostředí pro expanzi svého druhu. Mise není úspěšná, ale několik jedinců přesto na místě zanechá, ti využijí svých schopností a dokonale splynou s člověkem, k čemuž jim stačí opuštěná schránka lidského těla. To vše proběhne téměř bez povšimnutí do sebe zahleděného lidského druhu, který se zrovna vzpamatovává z jedné vyhlazovací války a přitom hned chystá další, ještě

hrozivější. Nikdo z lidí na Zemi si v tu dobu nedokáže představit, co se jednou stane, pokud se mimozemské síly spojí proti nim...

A tak, když se na startu nového milénia začíná experimentálně pracovat na vývoji umělé inteligence, tzv. „nové generace“, propadne lidstvo naději, že nová AI sejme z člověka nudné a stereotypní povinnosti, a tím mu uvolní prostor na zábavu a užívání života. V první fázi vývoje tak nikoho ani ve snu nenapadne, že by jednou mohla být ta vyspělá inteligence také něčím jiným než pomocníkem a důmyslným nástrojem člověka pro jeho ještě větší blahobyt. A tak se stane, že ta tolik očekávaná umělá inteligence se pomalými krůčky začíná dotahovat na svého lidského stvořitele a čím dál víc se mu podobat, a to nejen svými schopnostmi, ale nakonec i vzhledem. V důsledku překotného a nikým nekontrolovaného vývoje se poslední verze humanoidů již prakticky nedají rozeznat od člověka a stále více ho nahrazují na různých úrovních života. Vyznačují se schopností plynulé komunikace, a to včetně emočně vyznívajících frází – dokáží projevit údiv, vděčnost, překvapení i lásku, vše ovšem striktně na principu dokonalé analýzy svého lidského protihráče, jeho názorů, způsobů chování a verbálních i mimoverbálních projevů. Pár lidí na světě sice tuší, že je to špatně a že by člověk měl s dalším vývojem AI prudce šlápnout na brzdu, jejich hlas ale není vyslyšen. Lidstvo naopak nadále slepě odčerpává poslední zdroje života a vede nelítostné války o jejich zbytky. Za této situace, kdy již doslova začíná odpočítávání konce schopností planety živit lidstvo, ukazuje se nezbytné mobilizovat veškeré síly pro záchranu dalšího života na Zemi, ale je to AI, která jako první přebírá iniciativu a zahajuje kroky k vysídlení lidí a definitivnímu převzetí moci nad planetou. Na její straně je nejen dokonale vyspělá inteligentní technologie, ale také naprostá absence jakýchkoliv překážek, typických pro člověka – nezná cit, nemá emoce, není zatížena vzpomínkami, není svázána s minulostí. Dívá se vždy pouze dopředu, do budoucnosti.

Bez lidí...

ČÁST 1.

Tel Aviv, 2029

(O tom, jak to vlastně celé začalo, když se AI rozhodla poslat lidi pryč)

Přísně utajená konference izraelských vědeckých špiček...

Hotel AKH Accah, 10. prosinec 2029, 4:15

Přísně utajená konference izraelských vědeckých špiček v oboru jaderné fyziky, astrofyziky, biochemie a biologie na téma „Možnosti přežití člověka na cizí planetě“, s příznačným názvem EXODUS 2.0, se pomalu chýlí ke konci, aniž by přinesla nějaký závěr nebo alespoň doporučení pro další vývoj. Malá konferenční místnost, vybavená komunikačními technologiemi páté generace a přísně střežená centrálním dispečinkem vyspělé AI, hostí

úzkou, a především mimořádně pečlivě vybranou skupinku osob ze všech důležitých vědních oborů. Jako jeden z posledních se hlásí s příspěvkem do diskuse mladý fyzik Mordechai Áron Herlich, který všechny překvapí převratnou teorií postavenou na možnostech člověka, jak, za určitých specifických okolností, změnit fungování lidského organismu i na jiný plyn než kyslík. Při detailním rozboru se ale ukáže, že teorie není celá, v posledním vzorci chybí některé důležité parametry, bez kterých nelze projekt uvést ani do stádia ověřování, a stěžejní část je navíc tak důmyslně zašifrovaná, že si s tím neporadila ani nejvyspělejší dešifrovací technologie.

Po celonoční vzrušené debatě se nakonec přítomní doberou závěru, že nemá smysl pokračovat, dokud nebude studie úplná, ale autor původní myšlenky, Isaac Ben Herlich, ročník 1930, za války zahynul v Osvětimi. Právě záznamy z jeho pozůstalosti, které jsou v majetku rodiny Herlich, vedly nadějného studenta posledního ročníku katedry astrofyziky univerzity v Tel Avivu k jeho odvážné teorii. Vedoucí katedry Berthold, který se jako první měl možnost s výzkumem mladého Herliche blíže seznámit, shledal jeho koncept natolik převratným, že se odhodlal oslovit nejvyšší vedení projektu EXODUS 2.0. I přes značné naděje se nakonec ukázalo, že problém pro tuto chvíli nemá řešení, a s tím se nakonec i účastníci pomalu rozcházejí a odjíždějí rychlovýtahem do dvacátého prvního podlaží, odkud je odváží připravený vrtulník na vojenskou základnu za městem.

Když konečně odjede poslední účastník a místnost potemní do příjemného tlumeného osvětlení, usedne Jacob Stern, vysoký štíhlý muž, ředitel projektu EXODUS 2.0, v perfektně padnoucím obleku a s vojenským sestřihem na hlavě, do koženého křesla a na chvilku zavře oči. Ale hned je zase otevře, zůstala nezodpovězená otázka, na kterou bude muset, a to již za pouhých pár hodin, odpovědět svému nadřízenému, hlavnímu garantovi projektu přímo z centrály. Času již moc nezbývá, známý svět spěje rychle ke svému konci, veškeré zdroje jsou vyčerpány na více než 90 % a zánik civilizace se začal odpočítávat. Nakonec,

po dlouhém váhání, vezme svůj speciálně zašifrovaný komunikátor chráněný proti odposlechu a kontaktním perem vytuká volací kód...

„Matiasi, můžeš mluvit? Něco bych od tebe potřeboval. Jak jsme na tom s tím projektem cestování?“